במנא מר סבר קביעות מנא [א] מילתא היא ומר סבר לאו מילתא היא אמר רבא השתא למאן [ב] דאמר קביעותא דמנא ולא כלום הוא קבע ששה לפר ומשך מהן ארבעה והקריבן בחוץ חייב שראויין [ג] לאיל קבע ארבעה לאיל ומשך מהן שלשה והקריבן בחוץ חייב שראויין לכבש חסרו כל שהוא והקריבן בחוץ פטור רב אשי אמר ניסוך מהקטרה לא ילפי רבנן אף על גב דחוץ מחוץ לא [ד] ילפי הקטרה מהקטרה ילפי אף על גב דחוץ [ה] מפנים: וכולן שחסרו: איבעיא להו [א]חסרון דחוץ שמיה חסרון או לא שמיה חסרון מי אמרינן כיון דנפק איפסלו [ו] להו מה לי חסר מה לי יתר או דילמא יוצא דאיתיה בעיניה אין [ז] דליתיה בעיניה לא אמר אביי ת"ש ר' אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי מדר' אליעזר פשיט מר אמר ליה בפירוש שמיע לי מיניה דרב [ח] עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' אליעזר אלא דאיתיה בעיניה אבל בחסרון מודו ליה לאו דחסר בחוץ לא דחסר בפנים ת"ש וכולן שחסרו [ט] והקריבן בחוץ פטור לאו דחסר בחוץ לא דחסר בפנים: המקריב קדשים: אמאי והאיכא חציצה אמר שמואל כשהפכן ור' יוחנן אמר אפילו תימא שלא הפכן והא מני רבי שמעון היא דאמר [ב]אפילו העלו על הסלע [י] חייב רב אמר [ג]מין במינו אינו חוצץ: **מתני'** [ד]מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ פטור [ה]קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבו [יא] בחוץ חייב: **גמ'** ואמאי [יב] ליבטלי שירים לקומץ [ו]אמר רבי זירא נאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה בשירים מה הקטרת [יג] קומץ אין קומץ מבטל חבירו אף הקטרת שירים אין שירים מבטלין קומץ: **מתני'** [ז]הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ חייב ר' אליעזר פוטר עד שיקריב את השני [ח]אחד בפנים ואחד בחוץ חייב [ט]שני בזיכי לבונה שהקריב את אחד מהם בחוץ חייב ר' אליעזר פוטר עד שיקריב את השני [י]אחד בפנים ואחד בחוץ חייב: **גמ'** בעי ר' יצחק נפחא קומץ מהו שיתיר כנגדו בשירים מישרא שרי או קלושי [יד] מיקלש אליבא דמאן אי אליבא [כ]דרבי מאיר דאמר מפגלין בחצי מתיר מישרא שרי אי אליבא דרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר לא מישרא שרי ולא מקלש קליש אלא אליבא דרבי אליעזר ר"א כרבנן סבירא ליה דאמר אין מפגלין בחצי מתיר (א) אלא אליבא דרבנן דהכא מאי מישרא שרי או קליש מקלש תיקו: **מתני'** [ל]הזורק מקצת דם [טו] בחוץ

וקסבר ר"א [קביעותא] דמנא מילתא הוא הואיל ונתן שני [טז] חצאי פרס בכלי הקטרת [יז] היכל קבעיה מנא ואי חסיר כל שהוא מיפסל הילכך בחוץ לא מיחייב עד שיקריב את כולו: **ורבנן סברי.** קביעותא דמנא לאו כלום היא: **קבע ששה לוגין.** דהוא חצי ההין לנסכי פר ונתנן בכלי ומשך ארבעה מהן והקריבן בחוץ חייב שהרי ראויין בפנים לאיל [יח]: **פטור.** דבציר משלשת לוגין לא חזו בפנים: **רב אשי אמר.** לעולם כדאמרן אביי דבהקטרה של פנים בחוץ פליגי ובמילף פנים מחוץ ודקא קשיא לך השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן כו' לא דמי ניסוך להקטרה דניסוך מהקטרה לא ילפי רבנן ואע"ג דחוץ מחוץ אבל קטרת של פנים מקטרת של היכל ילפי ואע"ג דפנים מחוץ: **חסרון דחוץ.** הוציאן שלימים לחוץ וחסרו לאיבוד: **שמיה חסרון.** ואם העלה את המשוייר בחוץ פטור: **או לא שמיה חסרון.** וחייב לרבנן כאילו כולו קיים: **איפסיל ליה.** ואפי' הכי מיחייב עליה בחוץ ומה לי יוצא ומה לי חסרון: **עד שיקריב כולו** [יט]. אלמא כוליה בעינן: **מדרבי אליעזר פשיט מר.** בתמיה. דרבי אליעזר אפי' בכולו קיים נמי פטר ואנן לרבנן מיבעי לן דמחייבי בכולו קיים ומודו בשחסר בפנים: **והאיכא חציצה.** שהבשר [כ] אינו ראוי להקטרה חוצץ בין אימורין למערכה ודכוותיה בפנים לאו העלאה היא דרחמנא אמר (ויקרא א) על העצים אשר על האש. וקס"ד דמתני' רבי יוסי היא דאמר [לעיל קח.] אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח כהקטרת פנים: **כשהפכן.** האלבים למטה: **מתני'** **מנחה שלא נקמצה.** לא חזי לפנים הילכך המקריבה בחוץ פטור: **קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב.** שכיוצא בה בפנים כשירה כדתנן בהקומץ (מנחות דף כג.) נתערב קומצה בשיריה לא יקטיר ואם הקטיר עלתה לבעלים: **גמ'** **וניבטלי שירים לקומץ.** ברובא והוי כמאן דליתיה ולא ניחייב עליה ובמנחות (דף כג:) נמי פרכינן לה גבי הקטרת פנים: **נאמר הקטרה בקומץ.** וקמץ והקטיר (ויקרא ב): **ונאמר הקטרה בשירים.** לא תקטירו ממנו אשה לה' (שם) [כא]כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו דהיינו שירים: **אין קומץ מבטל קומץ.** ואפי' רבה עליו כדאמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה: **מתני'** **הקומץ והלבונה.** של מנחת נדבה שניהם מתירין את שיריה לאכילה הילכך לרבי אליעזר פוטר דבעי הקטרת כל המתיר: **אחד בפנים.** תחילה ואחר כך השני בחוץ: **חייב.** שזה גמר ובו הכל תלוי: **שני בזיכי לבונה.** מתירין לחם הפנים דכתיב (ויקרא כד) והיתה ללחם לאזכרה ואמרינן נאמר כאן אזכרה ונאמר להלן אזכרה מה להלן קומץ מתיר את השירים אף הלבונה מתרת את הלחם ובשירי מנחה כתיב (ויקרא ו) יאכלו אהרן ובניו קדש קדשים מאשי ה' אין לנו [כא] אלא לאחר מתנות האשים: **גמ'** מהו שיתיר כנגדו בשירים. הקטיר קומץ לבדו על מנת להתיר חצי השירים ובורר לחלקו [כב]: **מהו.** לאוכלן: **מישרא שרי.** פלגא לגמרי: **או אקלושי מקליש.** לאיסורא דכולהו שירים וקומץ [כג] ולבונה תרוייהו אכולהו שיריים דמו [כד] וכי מקטיר לחד מקליש ליה איסורייהו ומיהו לא אישתרי מידי מינייהו לגמרי: פלוגתא דרבי מאיר ורבנן במנחות בהקומץ זוטא (דף יג.): **מפגלין בחצי מתיר.** פיגל בקומץ [כה] או בלבונה שהקטיר קומץ ע"מ לאכול זית מן השירים חוץ לזמנו פיגול: **מישרא שרי.** דאי כי מקטיר ליה בשתיקה לא שרי כזית מינייהו לגמרי היכי הויא מחשבה בההוא זית הא דומיא דזריקה בעינן דשרי לגמרי: **לא מישרא שרי כו'.** כלומר דילמא לא הא ולא הא והיכי פשיטא ליה לר' יצחק נפחא דלאו הא או הא עביד: **אלא אליבא דר"א.** קמיבעיא דאמר לא מחייב עלה לחודיה בחוץ ומשום הכי מספקא ליה לרבי יצחק דילמא [כו] שרי: **ר"א כרבנן ס"ל.** ולא שריא ולא מיקלש. לשון קושיא הוא מאי פשיטא ליה אליביה דלאו הא או הא והא ר"א מדקאמר לאו הקטרה הוא כרבנן דפליגי עליה דר"מ סבירא ליה: **אלא אליבא דרבנן דהכא.** דמחייבי אחד מינייהו אלמא הקטרה היא בפנים וקא מיבעי ליה למאי הילכתא הויא הקטרה למישרי פלגא או לאקלושי והכא ליכא למיפשט מדמחייבי עלה בחוץ ש"מ מישרא שרי דאי נמי לאקלושי אתיא הויא הקטרה לחיובי בחוץ עלה: **מתני'** **הזורק מקצת דמים.** כגון מתנה אחת ואפילו מחטאות הפנימיות שכל מתנותיהן מעכבות:

חייב

אבל בחסרון מודו ליה. ומסיק כשחסרו מבפנים ותימה מאי קא משמע לן תנינא לעיל (דף קט:) וכולן שחסרו כל שהוא כו' וכל הפחות היינו חסרו מבפנים: **אמר** שמואל כשהפכן. וכי תימא מאי קמ"ל סד"א דאין דרך הקטרה בכך:

מין במינו אינו חוצץ. והא דאמרינן לעיל (דף טו:) גבי רגל חבירו פסול * אין דרך שירות בכך:

קומץ מהו שיתיר כנגדו בשירים. פירש בקונטרס דהקטיר קומץ לבדו על מנת להתיר חצי השירים ובורר לחלקו מהו לאוכלן מישרא שרי פלגא לגמרי או אקלושי מקלש לאיסורא דכולהו שירים וקומץ [כג] ולבונה תרוייהו אכולהו שירים דמו [כד] וכי מקטיר חד איקליש ליה איסורייהו ומיהו לא אישתרי מידי מינייהו לגמרי עכ"ל והא דתנן בהקומץ רבה (מנחות דף כ.) הקומץ והלבונה מעכבין זה את זה היינו דבעי שיהו שניהם דלא לייתי מנחה בלא לבונה ובעי קמיצה ומכל מקום תימה דאפילו למאן דאמר [כו] מישרא שרי לה היאך מתברר חלקו של קומץ ונראה לפרש דלאו לאשתרויי באכילה קאמר אלא דאי משרא שרי פלגא אידך פלגא באיסור' קיימא ואי אכיל לה לקי כמו אוכל בשר חטאת ואשם קודם זריקה ואי איקלושי מקליש לכולה מנחה לא לקי כלל אי נמי לענין מעילה וכי האי גוונא בנדרים בפרק נערה (דף סח.) בעל מיגז גייז או אקלושי מיקליש כגון דנדרה מן תרין זיתין ושמע ארוס והפר לה ואכלתינון אי אמר מיגז גייז לקיא אי אמר מקלש קליש איסורא בעלמא הוא: **ואי** אליבא דר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר. הך סוגיא דלא כריש לקיש דאמר לעיל בפרק בית שמאי (דף מג:) טעמא דרבי מאיר משום דכל העושה על דעתו לראשונה הוא עושה וצ"ע אי שחט סימן אחד וקבל [כז] אחד דמו חלקו כיון דחשיב חצי מתיר אי אמרינן מישרא שרי ומיהו הא פשיטא אי לא גמר אחר כך שחיטתו לא שרי:

מסורת הש"ס

א) [לעיל קח.], ב) [סוכה לג: ע"ש בכורים ט:], ג) [מנחות כג:], ד) לעיל קו. מנחות יג:, ה) [פסחים סג. ופ"ב], ו) [לעיל קו.], ז) לעיל דף עו וש"נ.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר"א כרבנן וכו' בחצי מתיר ולא שרי ולא מקלש אלא אליבא דרבנן:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מין וכו' אין דרך שירות בכך. עיין יומא דף נח ע"א:

◆

שינויי נוסחאות

א] נ"ל קביעותא דמנא קביעותא הוא ואי בעי למימשך ואקרובי בהיכל לא מקריב ומ"ס לאו קביעותא הוא (כ"י). ולפי גי' כ"י זה נפ"ל לעיל קט ע"ב אות י: ב] כת"מ גרס השתא דאמרי' למאן: ג] נ"ל שהרי ראויין. וכן להלן בסמוך (שם. כתה"י): ד] תיבות לא ילפי נמחקות (שם. כתה"י): ה] נ"ל דפנים מחוץ (כתה"י ושם). וז"ל הגרי"ב מרפ"י נראה שגרסתי היתה בגמרא ואע"ג דפנים מחוץ ועיין מקל"מ פי"ט מהל' מעשה"ק ד"ה ימ"ש, נראה שגרסתו היתה כמו שהוא לפנינו וע"ש, עכ"ל. נ"ל ילפי רבנן ואפילו פנים מחוץ (כ"י): ו] נ"ל איפסל להו מה לי פסול יוצא מה לי פסול חסרון או (כתה"י ושם): ז] אין, חסרון דליתיה כו' (כ"י וק). נ"ל או דילמא יוצא איתיה בעיניה, חסרון כמאן (דאווד) [דאבד] דמי אמר כו' (כ"י): ח] נ"ל דמר (שם. כתה"י) ודקדים כתב שהיא תוספת תלמידים: ט] שחסרו כל שהן והקריבן (כתה"י. שמכ"י וב"ש). וכ"ה במשנה לעיל ברוב כמס"י: י] נ"ל הסלע או על האבן חייב רב אשי אמר מין (כ"מ. צ"ק). וכן בכ"י וש"מ, אך שם ליתא אשי. (ועי' תו"ג פרוגה ליפסב דברי הרמב"ם מהא דמייתי לדברי רב אחרי שמואל): יא] נ"ל והקריבה (שם. כתה"י): יב] וניבטלו שירים כו' כל"ל ותיבת אמאי נמחק (יעב"ץ): יג] מה הקטרה האמורה בקומץ אין כו' אף הקטרה האמורה בשיריים כו' (כתה"י ושם): יד] נ"ל אקלושי מקליש. וכן בסמוך (כ"מ. וכ"ה בגרש"י): טו] נ"ל דמים (ש"מ. כתה"י). וכ"ה לעיל קו ע"א: טז] נ"ל ונתן פרס (כ"מ. ב"ש). נ"ל ונתן חצי פרס (כ"י ודו"ח) ולפנינו ע"פ בה"י. וכ"ה בפ"נ לעיל קט ע"ב אות כד: יז] נ"ל להקטרת (ב"ש. כתה"י): יח] נ"ל ואי הוה אמרינן קביעותא דמנא קביעותא היא כיון דחסר כל שהוא והקריבו בחוץ פטור (כ"מ חספ"י ושו): יט] את כולן כל"ל (שם): כ] שהבשר למטה שאינו ראוי (כ"מ): כא] נ"ל לחם (שם): כב] נ"ל ובורר לחלקו (שמכ"י וב"ש). וכ"ה בד"ו כ' וגי' כאן ובגליון דפ"ו שכתוב' לחלקן (ונתנום' כד"ו רפ"ב לחולקין): כג] נ"ל דקומץ (שם). נ"ל דבלבונה שירים שאין בהם מעילה שקומץ (כ"מ): כד] נ"ל דמו (שמכ"י): כה] בקומץ ולא בלבונה שהקטיר כל"ל (שם): כו] כ"מ דילמא לא שרי: כז] הנוסח כאן משובש, ולפנינו תיקן עפ"י כת"י, ועי' ש"מ וכ"ק דאפילו למאן דאמר יש ברירה האיך מתברר כו'. וע"ש: כח] נ"ל וקיבל את דמו (צ"ק):

עין משפט
נר מצוה

לט א מיי' פי"ט מהל' מעשה"ק הלכה ט והדבר ספק:
מ ב ג מיי' שם הלכה ה:
מא ד ה ו ז מיי' שם הלכה יד:
מב ז מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ח:
מג ח מיי' פי"ט מהל' מעשה"ק הלכה יג:

◆

מוסף רש"י

מין במינו חוצץ. ואלו שניהם מין אחד (בכורות מ:): ונאמרה הקטרה בשירים. כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' (ויקרא ב) ואמרינן כל שממנו לאשים, דהיינו שירים, הרי הוא בבל תקטירו, אלמא איכא הקטרה בשירים (מנחות כג:): מפגלין בחצי מתיר. דתנן (מנחות יג.) פיגל בקומץ ולא בלבונה, בלבונה ולא בקומץ, כלומר חישב בהקטרת האחד על מנת לאכול מן השירים למחר, ר"מ אומר פיגול וחכ"א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר (פסחים סג:): הזורק מקצת דם בחוץ. שלא נתן ארבע מתנות אלא מתנה אחת (לעיל קו.):